

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Türkiye Büyük Millet Meclisi -
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanlığı
Tarih: 17/04/2025 16:42
Sayı: E-120.07.03-1614120
2025 AİLE YILI

Sayı : E-54045643-610-18842029

Konu : Soru Önergesi (7/19470)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

7/19470
6151

İlgi : 25.11.2024 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1535553 sayılı yazınız.

İlgi'de kayıtlı yazı ekinde alınan, İstanbul Milletvekili Sayın Zeynel EMRE'ye ait 7/19470 esas nolu yazılı soru önergesine ilişkin Bakanlığımızın cevabi görüşü Ek'te sunulmaktadır.
Bilgilerinize arz ederim.

İbrahim YUMAKLI
Bakan

Ek: Cevabi Görüş (7/19470) (4 Sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: 9D5A57EE-5ECB-4ABB-9225-9193F096E292

Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/tarim-ebys>

Üniversiteler Mahallesi Dumlupınar Bulvarı No: 161 06800 Çankaya / ANKARA

Tel: (0312) 287 33 60

www.tarimorman.gov.tr Kep: tarimveormanbakanligi@hs01.kep.tr

KEP Adresi : tarimveormanbakanligi@hs01.kep.tr

Bilgi için: Alkan DEMİR

Mühendis

Telefon No: (312) 258 85 85

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

**İSTANBUL MİLLETVEKİLİ SAYIN ZEYNEL EMRE'YE AİT 7/19470 ESAS
NUMARALI YAZILI SORU ÖNERGESİNE DAİR CEVAPLAR**

Ülkemiz birçok üründe kendine yeten bir ülkedir. Pamuk (çiğit), buğday (durum), şeker pancarı, nohut, patates, kuru soğan, incir, fındık, kayısı, bakla (taze), bezelye (taze), biber, domates, havuç, hıyar, sarımsak, taze fasulye, lahana, kavun, karpuz, patlıcan, pırasa, limon, mandarin, portakal, altıntop, çilek, dut, nar, kestane, Antep fıstığı, üzüm, elma, armut, ayva, şeftali, erik, vişne ve kiraz gibi bitkisel ürünlerde, süt, beyaz et, yumurta ve bal gibi hayvansal ürünlerde yeterlilik oranları %100'ün üzerindedir.

Ülkemiz, buğday unu ihracatında 2005 yılından itibaren dünyada 1'inci sırada yer almaktadır.

Ayrıca ülkemiz; fındık, ayva, kiraz, incir, kayısı ve keçiboynuzu üretiminde dünyada birinci sıradadır.

Tarımsal hasılda dünyanın ilk 10 tarım ülkesinden biri olan Türkiye (2024 yılında) 32,6 milyar dolar tarım ve gıda ürünleri ihracatı ile net ihracatçı konumundadır.

Bununla birlikte, ülkemiz su ürünleri üretiminde dünyada 30'uncu, Avrupa'da 4'üncü sıradadır. Akdeniz levreği ve Akdeniz çipurası üretiminde dünyada 1'inci sıradadır. Gökkuşluğu alabalığı yetiştiriciliğinde dünyada 2'nci sıradadır. İç su avcılığında Avrupa'da 1'inci, deniz avcılığında Avrupa'da 6'ncı sıradadır.

Ülkemiz, su ürünlerinde %120'lik kendine yeterlilik oranıyla yaklaşık 100 ülkeye 2 milyar dolarlık su ürünleri ihracatı yaparak bu alanda net ihracatçı olduğunu göstermektedir.

Ülkemizde iklim değişikliğinin tarım ürünleri üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmak ve tarımsal üretimde sürdürülebilirliği sağlamak adına Bakanlığımız Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü (TAGEM) tarafından son 5 yılda; yürütülen 49 projenin 40'ı sonuçlandırılmıştır. Bu projeler, Ankara Üniversitesi, Erciyes Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi, Ege Üniversitesi, Çukurova Üniversitesi, Gebze Teknik Üniversitesi, Harran Üniversitesi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi ile yürütülmüştür. Son 5 yılda yürütülen ve sonuçlanan projelerin kaynağı Bakanlığımız bütçesinden karşılanmıştır.

2010 yılında Konya Bahri Dağdaş Uluslararası Tarımsal Araştırma Enstitü Müdürlüğü bünyesinde Kuraklık Test Merkezi kurulmuş olup tarla bitkilerinde günümüze kadar kurağa dayanıklı-tolerant 79 çeşit tescil edilerek verimde %20 artış sağlanmıştır.

Milli tohum Ar-Ge çalışmaları kapsamında TAGEM enstitülerince toplam tarla bitkilerinde 1.004, bahçe bitkilerinde ise 1.043 çeşit tescil edilerek milli çeşit listesine dahil edilmiştir.

Bakanlığımıza bağlı araştırma enstitüleri, üniversiteler ve özel sektör iş birliği ile 2004-2014 yılları arasında yürütülen "Türkiye F1 Hibrit Sebze Çeşit ve Nitelikli Hat Geliştirme Projesi" ile yazlık sebzelerde %10 olan yerli hibrit sebze tohumu kullanım oranı günümüzde %60 seviyelerine ulaşmıştır.

Ayrıca "Kışlık Sebze Yetiştiriciliğinde Hat ve/veya Çeşit Geliştirme" projesi kapsamındaki Ar-Ge faaliyetleri ile kendi genetik kaynaklarımız kullanılarak ülkemiz toplam sebze üretiminin %12,8'ini oluşturan 5 kışlık sebze türünde hem verim ve kalite hem de olumsuz toprak (hastalıklar vb.) ve iklim koşullarına dayanıklılık özellikleri ile öne çıkan marul, mor havuç, soğan, brokoli ve kırmızı baş lahanada 50'den fazla çeşit aday geliştirilmiştir.

Bununla birlikte, tarımsal üretimde kuraklıklara karşı hazırlıklı olunması ve kuraklık risklerinin olumsuz etkilerinin asgari düzeye indirilmesi amacıyla; Bakanlığımız tarafından ülkemizin tamamında 25 nehir havzasında kuraklık yönetim planları hazırlanmıştır.

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Bakanlığımız TAGEM tarafından; “Tarımsal Üreticilerin İklim Değişikliğine Karşı Dirençlerinin Belirlenmesi” ülkesel projesi Ankara, Konya Kırklareli, İzmir ve Erzurum illerinde çiftçilere yönelik yapılan anket çalışmalarıyla sonuçlandırılmış ve sonuç raporu yayınlanmıştır.

Diğer yandan yine bu projeyle benzer olan, Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) ile Bakanlığımız, Dünya Bankası tarafından finanse edilen “Türkiye İklim Akıllı ve Rekabetçi Tarımsal Büyüme Projesi (TUCSAP)” kapsamında “İklim Değişikliği Farkındalık Değerlendirmesi ve Kapasitesi (SHARP+)” çalışmaları yürütülmektedir.

Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) tarafından geliştirilen SHARP+ uygulamasının eğitimleri Ankara’da FAO uzmanlarınca, araştırmacılar ve teknik personele (yaklaşık 45 kişi) verilmiştir. Akabinde saha çalışmalarında her bölge için toplamda yaklaşık 1.040 kişiyle anketler gerçekleştirilmiştir. Çalışılan bölgelerdeki tarım işletmelerini temsil edecek şekilde tarım işletmeleri ile anket ve görüşmeler yapılmıştır. Anketler, tarımsal ekosistem gösterge çerçevesini takip eden dayanıklılık değerlendirmesini kapsayan modülleri içermektedir. Üreticilerin iklim direncine ilişkin yapılan anketlerin ardından, çiftçilerin ve kurumların iklim değişkenliğine verdiği yanıtta boşluklar ve zayıflıklar analiz edilerek üreticilerin iklim değişikliğine karşı kırılganlıklarını belirleyen, bölgesel farklılıkları ortaya koyan ve üreticilere tarımsal ekosistemlerin dayanıklılığını sağlayan eylemlerine öncelik vermelerinde yardımcı olacak ve iklim direncini güçlendirmek için gerekli olan en doğru politika yaklaşımlarına yönlendiren bir rehber hazırlanacaktır.

2019 yılında İzmir’de Uluslararası Tarımsal Araştırma ve Eğitim Merkezi Müdürlüğü iş birliği ile “Kadınlar Suyu Baharda Hasat Edecek Zeytinler Yaz Sıcığında Tüketecek” projesi gerçekleştirilmiştir. Proje ile düşen her damla suyun toplanarak depolanması, yağışsız dönemlerde bitkilerin su ihtiyaçlarını karşılamada kullanılması amaçlanmaktadır. Bu konuda 44 kadın eğitim almıştır.

2022 yılında Çankırı’da Tarla Bitkileri Merkez Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü iş birliği ile “Kuraklığa Dayanıklı Yeni Tescil Buğday Tohumu Kadın Çiftçiler Tarımsal Yayım Projesi” gerçekleştirilmiştir. Proje ile kuraklığın neden olduğu strese dayanıklı çeşitlerin kadın çiftçilere yapılacak demonstrasyonlarla bölge çiftçilerine tanıtmak, bölgede kullanımını yaygınlaştırmak, bölge toprak yapısına ve iklim şartlarına uygun, kuraklığa dayanıklı yeni çeşitleri bölgeye kazandırmak amaçlanmaktadır. Bu konuda 62 kadın eğitim almıştır.

Ayrıca Bakanlığımızca hazırlanan basılı ve görsel yayınlar ile çiftçilerimizin iklim değişikliğine uyum sağlama kapasitelerinin artırılmasına yönelik bilinçlendirme çalışmaları desteklenmektedir.

Bakanlığımızca tarımsal desteklemeler; 18.04.2006 tarihli ve 5488 sayılı Tarım Kanununun 19’ uncu maddesine istinaden çıkarılan ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde yürütülmekte olup havzalarda desteklenecek ürünler iklim, toprak, topografya, verim, su kısıtı gibi faktörler göz önüne alınarak belirlenmektedir.

8858 sayılı 2024 Yılında Yapılacak Bitkisel Üretime Yönelik Desteklemeler ile Diğer Bazı Tarımsal Desteklemelere İlişkin Karar kapsamında mevcut destekleme modeli ile;

Yeraltı sularının yetersiz seviyede ve su kısıtı olduğunun Bakanlıkça tespit edildiği havzalarda;

- Fark ödemesi desteklemelerinde yer alan nohut, mercimek ürünlerine ilave %50 destek ödenmektedir. Damlama sulama ile sulanan alanlar hariç dane mısıra destekleme ödemesi yapılmamaktadır.

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

- Yem bitkileri desteklemelerinde yer alan yem bezelyesi, fiğ, macar fiği, burçak ve mürdümük ürünlerine ilave %50 destek ödemesi yapılmaktadır.

Tarımsal üretimin yönlendirilmesi için tarımsal desteklemeler; sade, etkin, kalite, verimlilik ve su kısıtını esas alan yönlendirici bir araç yeniden kurgulanmıştır. Önceki yıllarda uygulanan destekleme programları daha etkin bir yapıya kavuşturularak, yeni hayvansal üretim destekleri ve bitkisel üretim destekleri için 2 ayrı Karar hazırlanmıştır.

8760 sayılı “2024-2026 Yıllarında Yapılacak Hayvancılık Desteklemelerine İlişkin Karar” ile 8859 sayılı “2025-2027 Yıllarında Yapılacak Bitkisel Üretime Yönelik Desteklemeler ile Diğer Bazı Tarımsal Desteklemeler İlişkin Karar” Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Yeni destekleme modeli kapsamında; söz konusu Kararlar ile hem bitkisel üretim hem de hayvansal üretim planlanırken, ülkemizde su kısıtı yaşanan alanlar belirlenmiş ve üretim planlaması belirlenen alanlara uygun şekilde yapılmıştır.

Su kısıtı olan bölgelerimiz dikkate alınarak bu bölgelerimizde planlamaya uygun bitkisel ve hayvansal üretim yapan çiftçi ve yetiştiricilerimize ilave destekler verilecektir.

- Tarımsal üretim planlanması kapsamında tarımsal yeraltı su kısıtı olan 11 ilin 52 ilçesinde; sulu tarım arazilerinde suyun verimli ve etkin kullanımını sağlamak amacıyla münavebeye uygun ve suyu az tüketen aspir, fiğ, mercimek, nohut yem bezelyesi, arpa, buğday ve ayçiçeği (yağlık) üretimi yapan üreticilerimize temel ve planlı üretim desteğine ilave su kısıtı desteği verilerek mazot ve gübre maliyetinin %100’ü karşılanacaktır.
- Su kaynaklarının etkin ve verimli kullanılması amacıyla ikinci ürün mısır (dane/silaj) ekilişine izin verilmeyecektir.
- Sulu tarım arazilerinde aynı ürünün art arda üç defa ekilmesine izin verilmeyecek, en az dörtlü münavebe uygulanacaktır.
- Tarımsal yeraltı sularının yetersiz seviyede ve su kısıtı olduğu belirlenen 52 ilçelerde damla sulama ile sulanan alanlar hariç dane mısıra destekleme ödemesi yapılmayacaktır.
- Su kısıtı olmayan, mera vasfı ve kaba yem üretim potansiyeli yüksek olan süt ve besi havzası olarak belirlenen illerde bulunan yetiştiricilere temel desteğe ilave destek verilecektir.

Bununla birlikte; 30.01.2021 – 31.12.2025 tarihleri arasında, “Kırsal Kalkınma Destekleri Kapsamında Bireysel Sulama Sistemlerinin Desteklenmesi Hakkında Tebliğ” (Tebliğ No:2021/7) kapsamında tarımsal faaliyetler için geliştirilen modern basınçlı bireysel sulama sistemlerinin üreticiler tarafından kullanımının yaygınlaştırılarak; daha kaliteli ve pazar isteklerine uygun üretim yapılmasını sağlamak, kırsal alanda üreticilerin gelir düzeyinin yükseltilmesi için bireysel sulama sistemlerine %50 hibe desteği verilmektedir.

Ayrıca; 29.12.2023 tarihli ve 8038 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile yürürlüğe konulan Ziraat Katılım Bankası A.Ş. Tarafından Tarımsal Üretime Dair Hazine Kâr Payı Destekli Yatırım ve İşletme Finansmanı Kullandırılmasına İlişkin Karar ve 29.12.2023 tarihli ve 8039 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile yürürlüğe konulan T.C. Ziraat Bankası A.Ş. ve Tarım Kredi Kooperatiflerince Tarımsal Üretime Dair Hazine Faiz Destekli Yatırım ve İşletme Kredisi Kullandırılmasına İlişkin Karar kapsamında yatırım ve işletme kredi/finansmanı kullandırılmaktadır. Bu kapsamda;

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

- Basınçlı sulama sistemleri ve tarımsal yenilenebilir enerji yatırımlarına 15 milyon TL üst limite kadar %100 faiz/kâr payı desteği,
- Bitkisel üretim konularında işletme kredi/finansman kullandırımalarında basınçlı sulama sistemi kullanımında ilave %10,
- Kapalı ortamda bitkisel üretim konusunda yatırım kredi/finansman kullandırımalarında yağmur suyu hasatı değerlendirildiğinde ilave %10 faiz/kâr payı desteği sağlanmaktadır.

2021/7 numaralı Genelge kapsamında, modern basınçlı bireysel sulama sistemlerine 3 milyon TL projeye karşılık %50 oranında desteleme verilmektedir. Suyun etkin kullanımı ile ürünlerde verim artışı, arazilerin verimli kullanımını sağlanması, girdi maliyetlerin düşürülmesi ile üreticilerin daha fazla kar elde etmesi amaçlanmaktadır. Tarımda kullanılan suyun etkin kullanımını sağlamak üzere, Bakanlığımızca 2007 yılından itibaren bireysel tarla içi modern sulama sistemlerine hibeye esas mal alım tutarı 1 milyon TL'yi, 2024 yılından itibaren 3 milyon TL'yi geçmemek üzere %50 oranında hibe desteği sağlanmaktadır.

Bakanlığımızca 2007 yılından günümüze kadar 56.491 yatırımcı için 5,2 milyon dekar alanda 2,14 milyar TL hibe ödemesi gerçekleştirilerek 282.455 kişiye istihdam sağlanmıştır.

Kuraklıkta kriz yerine riskin yönetilmesi için "Kuraklık Tahmini ve Erken Uyarı Sisteminin Kurulması" çalışmalarına 2024 yılında başlanılmış olup 2027 yılında tamamlanması hedeflenmektedir. Bu sistem ile Kuraklık Yönetim Planları ve Sektörel Su Tahsis Planlarından elde edilen tecrübe ve çıktılarından faydalanarak kuraklık öncesinde tarım, içme suyu, turizm, sanayi gibi su kullanan sektörlerle gerekli uyarılar erkenden yapılarak kuraklık zararları en aza indirilecektir.